

SERVEI DE DIAGNOSI DE LES ZONES HUMIDES DINS L'ÀMBIT DEL PROJECTE PSTD "RIUNATUR"

LOT 1. Cerdanya

Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència — Finançat per la Unió Europea — Next Generation EU

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ	4
ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ.....	4
OBJECTIUS.....	4
INVENTARI DE ZONES HUMIDES	5
ZONA D'ESTUDI	5
CARTOGRAFIA.....	6
CARACTERITZACIÓ DE LES ZONES HUMIDES.....	8
TAULES RESUM.....	13
PROPOSTES DE MILLORA.....	20
DIAGNOSI DE LA CONNECTIVITAT	23
CARTOGRAFIA DE BARRERES DETECTADES.....	24
TAULA RESUM DE LES BARRERES DETECTADES	25
PROPOSTES DE MESURES CORRECTORES.....	27
MAPA CARTOGRÀFIC DELS USOS DEL SÒL	29
MAPA D'HÀBITATS ASSOCIATS A LA ZONA HUMIDA.....	34
ASSESSORAMENT A PROPIETARIS.....	39

INTRODUCCIÓ

ANTECEDENTS I JUSTIFICACIÓ

El Servei de Programes Europeus de la Diputació de Girona duu a terme el projecte “Riunatur: desconcentració i dinamització turística sostenible a espais de bany interiors de les comarques de Girona”, presentat a la convocatòria de l’any 2023 del Pla de Sostenibilitat Turística a Destinacions per al Pla Nacional - Sol i Platja/Turisme Blau- i aprovat en la Conferència sectorial de Turisme del dia 9 de maig de 2023, que compta amb el suport del Ministeri d’Indústria, Comerç i Turisme i la Generalitat de Catalunya en el marc del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR), i és finançat per la Unió Europea - NextGenerationEU.

OBJECTIUS

L’objectiu del projecte PSTD Riunatur és assegurar la conservació dels valors naturals i paisatgístics del gorgs i altres espais aquàtics de les comarques de Girona fomentant un ús públic responsable durant tot l’any i minimitzant els impactes socials i ambientals negatius en els municipis on estan situades, tot valoritzant els recursos que té el territori per dissenyar una estratègia de turisme blau sostenible i regeneratiu que redistribueixi els fluxos de visitants en el temps i en l’espai, i fomenti la creació de noves oportunitats de desenvolupament turístic local.

INVENTARI DE ZONES HUMIDES

ZONA D'ESTUDI

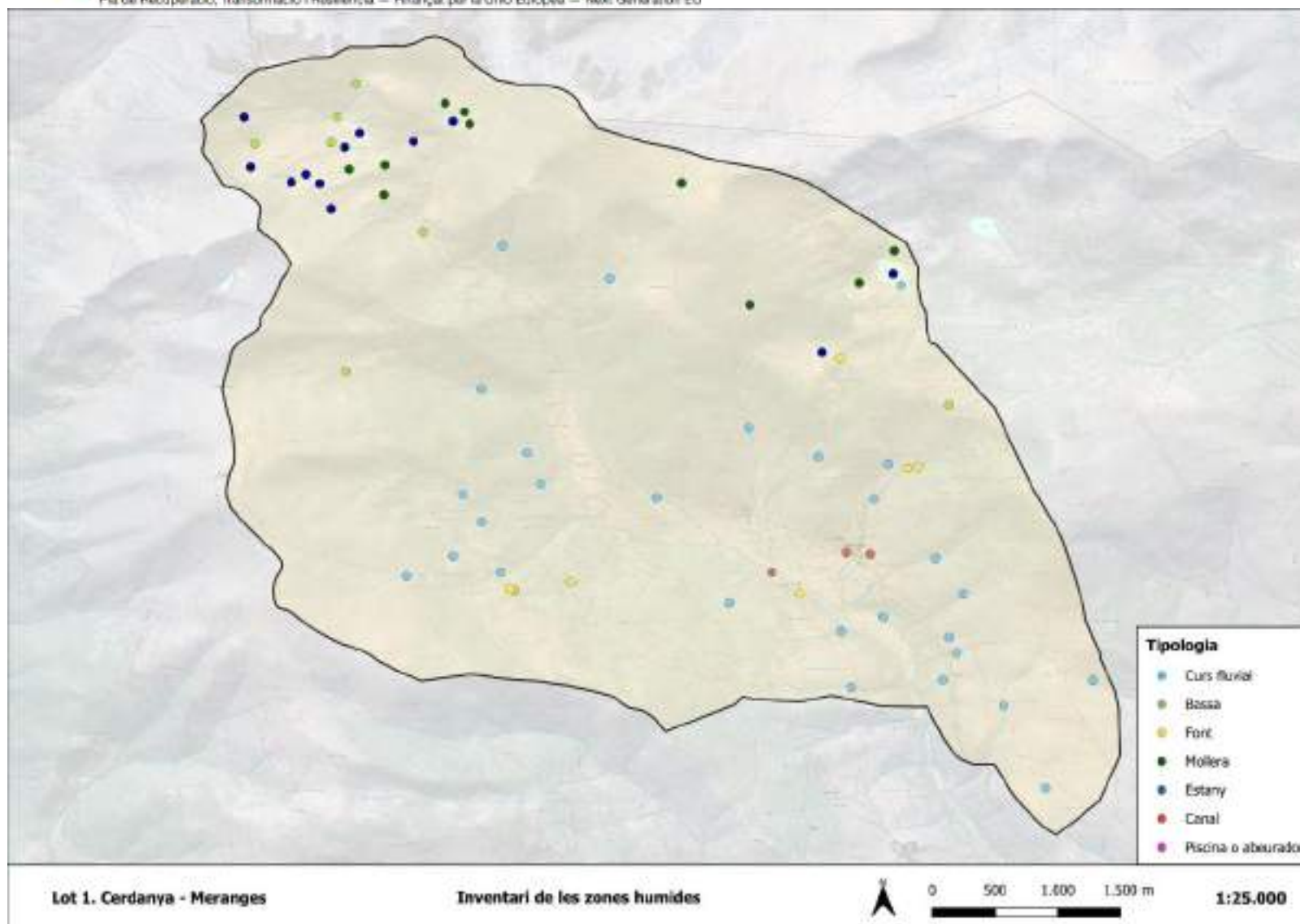
La zona d'estudi corresponent al Lot 1 – Cerdanya es centra únicament en un sol municipi, Meranges.

S'ha fet una recerca cartogràfica per detectar totes les zones humides presents, afegint-hi informació recopilada de diferents bases de dades així com la recollida durant les visites de camp. Les zones humides inventariades són de diferents tipologies (rius, rieres, recs, torrents, basses, molleres, dipòsits, basses de reg, fonts, etc.) i tant d'origen natural com artificial.

CARTOGRAFIA

A continuació, es mostra la recopilació de tots aquests punts inventariats. La cartografia detallada de cada un dels punts es troba als Annexos

CARACTERITZACIÓ DE LES ZONES HUMIDES

De tots els punts inventariats se'n van seleccionar 4, amb l'objectiu d'avaluar-ne el seu estat ecològic i determinar el seu estat de conservació i grau de vulnerabilitat.

La caracterització de les zones humides seleccionades diferia depenent de si el punt era un tram d'un curs fluvial o bé si era una massa d'aigua aïllada. En el primer cas, es va aplicar l'Índex d'Hàbitat Fluvial (IHF) i l'Índex de la Qualitat del Bosc de Ribera (QBR). En el segon cas, l'Índex de l'Estat de conservació d'ecosistemes lenítics (ECELS). En ambdues situacions, també es va realitzar un mostreig dels macroinvertebrats presents en el punt, per aplicar l'Índex de macroinvertebrats descrit al Projecte Rius.

Per l'**Índex d'Hàbitat Fluvial (IHF)** es considera que:

De 0-100

> 60	Hàbitat ben constituït. Excel·lent per al desenvolupament de les comunitats de macroinvertebrats. S'hi poden aplicar índexs biològics sense restriccions.
60 - 40	Hàbitat que pot suportar una bona comunitat macroinvertebrada però en la qual, per causes naturals (per exemple, riudes) o antròpiques, alguns elements no estan ben representats. Els índexs biològics no haurien de ser baixos, però no es descarta algun efecte en ells.
< 40	Hàbitat empobrit. Possibilitat d'obtenir valors baixos dels índexs biològics per problemes amb l'hàbitat i no pas amb la qualitat de l'aigua. La interpretació de les dades biològiques s'ha de fer amb precaució.

Per l'índex de la **Qualitat del Bosc de Ribera (QBR)** es considera que:

De 0-100

> 90	Qualitat molt bona. Bosc de ribera sense alteracions, estat natural
75-90	Qualitat bona. Bosc lleugerament pertorbat
55-70	Qualitat mediocre. Inici d'alteració important
30-50	Mala qualitat. Alteració forta
< 25	Qualitat pèssima. Degradació extrema

Per l'índex de l'**estat de conservació d'ecosistemes lenítics soms (ECLS)** es considera que:

De 0-100

> 90	Molt bo. Ecosistemes poc alterats, amb una gran diversitat d'espècies i una estructura ecològica ben conservada.
70-90	Bo. Ecosistemes amb algunes alteracions, però que mantenen una bona qualitat ecològica.
50-70	Regular. Ecosistemes amb alteracions evidents que afecten la seva funcionalitat ecològica.
30-50	Dolent. Ecosistemes amb greus alteracions, amb una pèrdua significativa de biodiversitat i funcionalitat.
< 30	Molt dolent. Ecosistemes molt degradats, amb una capacitat ecològica molt reduïda.

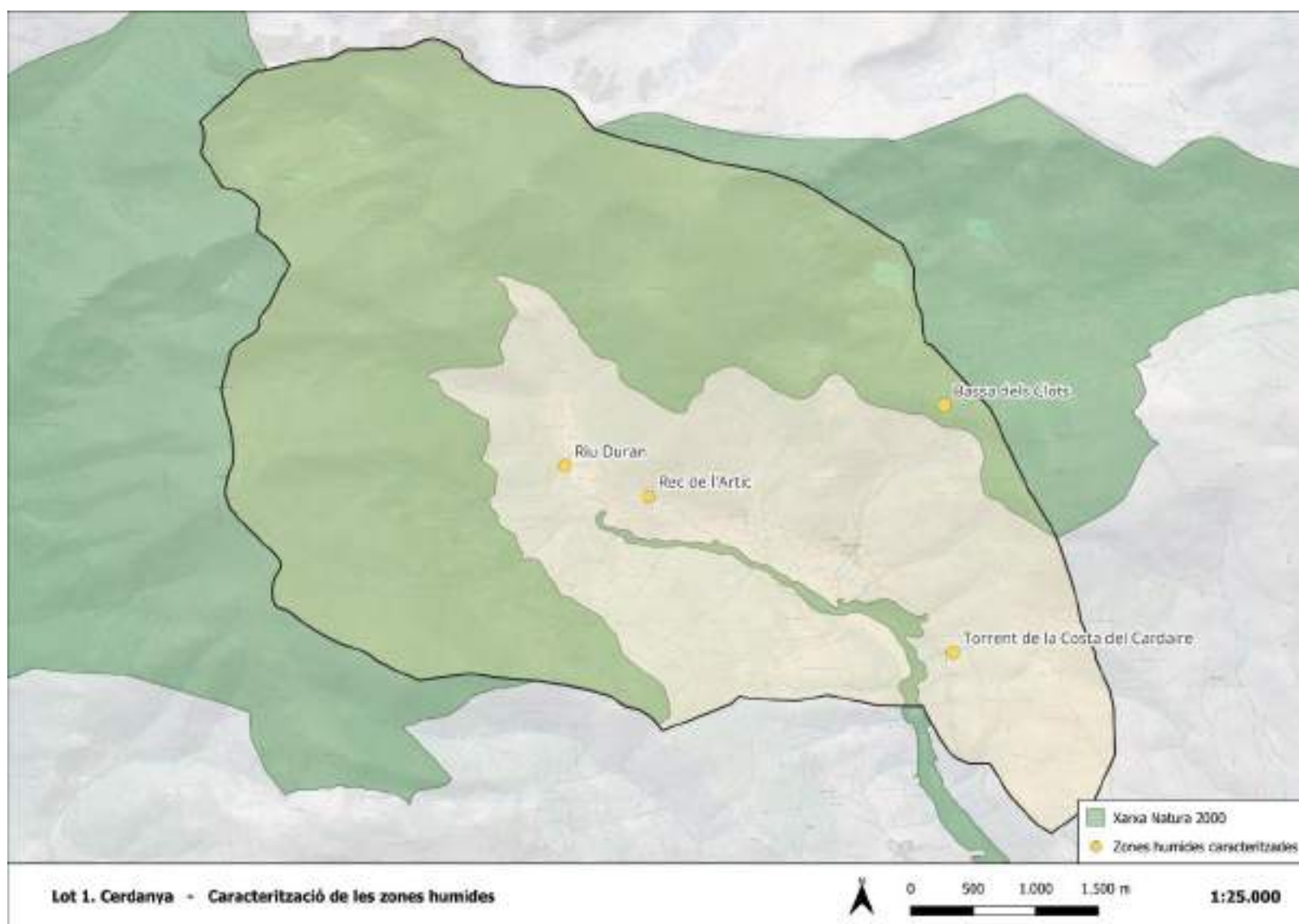
I per l'**índex de Macroinvertebrats** es considera que:

MOLT BO	Molt bona qualitat de l'aigua. Aigües netes i ben oxigenades.
BO	
MEDIOCRE	
DEFICIENT	
DOLENT	Aigües molt contaminades o presència d'alteracions ambientals fortes

En algun cas, les puntuacions dels índexs han obtingut valors baixos. El motiu en part és perquè pot haver-hi afectacions negatives o que realment els hàbitats

estiguin degradats. Però també és important recordar que els índexs permeten analitzar una condició d'un espai a través d'una simplificació de les característiques d'aquest. En alguns casos, les característiques naturals de l'espai poden no estar incorporades dins la valoració de l'índex i ser interpretades com una condició negativa quan simplement és la seva condició natural. Això ha passat, per exemple, amb els hàbitats d'alta muntanya o de cursos fluvials intermitents, on no hi ha una diversitat de mesohàbitats fluvials ni un bosc de ribera associat ben desenvolupat perquè les seves característiques naturals són aquestes, i cal saber interpretar que les puntuacions baixes dels índexs és per aquest motiu i no per la degradació de l'espai.

A continuació, es mostren les zones humides seleccionades amb els resultats de la caracterització corresponent.

TAULES RESUM

Resultats dels índexs aplicats i inventaris de fauna

Punt	Latitud	Longitud	IHF	QBR	ECELS	Índex de Macroinvertebrats
Bassa dels Clots	42,459815	1,79679698	-	-	85	Bo
Torrent de la Costa del Cardaire	42,435742	1,79772819	76	75	-	Molt bo
Riu Duran	42,453847	1,75989216	66	80	-	Molt bo
Rec de l'Àrtic	42,451057	1,76790707	77	70	-	Molt bo

Els resultats dels índexs aplicats mostren un estat de conservació molt bo en els punts d'aigua caracteritzats a Meranges. Els cursos fluvials, tot i tractar-se de trams alpins, mostraven una varietat d'hàbitats relativament àmplia, tot i que clarament predominaven els trams de ràpids i poca fondària. Els boscos de ribera associats tampoc son de gran entitat però presentaven una distribució força continua, amb la varietat d'espècies d'arbres i arbustos autòctons presents a la zona. Tot i així, el riu Duran es diferencia perquè té uns boscos més desenvolupats per la major entitat del curs fluvial, permetent un major desenvolupament de la vegetació terrestre associada. El rec de l'Àrtic i, sobretot, el torrent de la Costa del Cardaire, que és una massa d'aigua temporal, tendeixen a tenir unes riberes més reduïdes. Respecte la bassa dels Clots, va obtenir una puntuació bona, tant de l'ECELS com dels macroinvertebrats. És un punt molt poc alterat i l'únic que es troba dins un espai protegit i per sobre dels 2.000 m.s.n.m. . La presència propera d'un sender i de prats de pastura extensiva al seu entorn, penalitzen negativament en l'aplicació de l'índex ECELS encara que siguin impactes molt estacionals i, en aquest cas concret, de poca afectació de forma directa. Respecte els macroinvertebrats, es van detectar únicament 5 tàxons, destacant l'absència de larves d'odonats, presents en la resta de punts i habituals en aquests ambients. Una de les explicacions pot ser que encara no han colonitzat aquest espai o si hi ha larves presents dins la

bassa, encara es troben inactives i no s'han pogut detectar durant el mostreig. Les condicions ambientals de l'espai marquen uns ritmes molt més lents que en altres zones humides.

Fototrampeig de mamífers								
	Valor RAI (Índex d'Abundància Relativa o Deteccions/100 dies de mostreig)							
Punt	<i>C.capreolus</i>	<i>C.elaphus</i>	<i>L.europaeus</i>	<i>M.foina</i>	<i>M.martes</i>	<i>S.vulgaris</i>	<i>S.scrofa</i>	<i>V.vulpes</i>
Bassa dels Clots	La càmera no va funcionar							
Torrent de la Costa del Cardaire	34,01	2	2	24	4	4	2	14
Riu Duran	6,01	0	0	2	0	0	0	0
Rec de l'Àrtic	15,76	0	0	2,63	0	0	2,63	2,63

Inventari d'amfibis						
Punt	Espècie	Adults	Juvenils/ Subadults	Postes	Larves	Metamòrfics
Bassa dels Clots	<i>Bufònid</i>				250	
Rec de l'Àrtic	<i>Salamandra salamandra</i>				5	

Inventari d'aus	
Punt	Nombre d'espècies
Bassa dels Clots	11
Torrent de la Costa del Cardaire	9
Riu Duran	9
Rec de l'Àrtic	8

Els resultats dels inventaris de fauna mostren comunitats típiques de l'alta muntanya i les esperables tenint en compte les característiques dels punts mostrejats, principalment torrents de poca entitat, típics d'aquestes altituds. Així, pel que fa als mamífers s'ha detectat un nombre prou alt d'espècies, la majoria de capacitats generalistes, no especialment associades a ambients aquàtics. Pel que fa als ocells (veure annex per a més detall), la tònica ha estat similar i s'ha observat una comunitat força diversa però pròpia de boscos subalpins. Tot i no haver estat detectades, la consulta bibliogràfica del tercer Atles dels ocells nidificants de Catalunya (2015-2018) confirma la presència de la merla d'aigua i la cuereta torrentera, dues espècies molt vinculades als cursos fluvials, dins de les quadrícules UTM 10x10 km on es troben inclosos els punts de mostreig.

El mostreig d'odonats ha resultat infructuós.

Bassa dels Clots

ECELS **Índex de Macroinvertebrats**

Bon estat Bo

Torrent de la Costa del Cardaire

IHF

QBR

Índex de Macroinvertebrats

Hàbitat ben constituït

Qualitat bona

Molt bo

Riu Duran

IHF

Hàbitat ben constituït

QBR

Qualitat bona

Índex de Macroinvertebrats

Molt bo

Rec de l'Artic

IHF

Hàbitat ben constituït

QBR

Qualitat bona

Índex de Macroinvertebrats

Molt bo

PROPOSTES DE MILLORA

Les zones humides mostrejades presenten un molt bon estat de conservació. Pràcticament no s'han detectat problemàtiques concretes que afectessin molt negativament els espais caracteritzats, com abocaments o presència d'espècies exòtiques. No s'han detectat problemes relacionats amb la qualitat de l'aigua ni sobre la fauna aquàtica.

La millora de la conservació de les zones humides passa per accions integrades que combinen la restauració ecològica en aquells llocs degradats, la gestió sostenible de l'aigua i la protecció dels hàbitats naturals. Cal regular l'accés humà en aquelles zones sobrefreqüentades per evitar impactes negatius i afavorir la connectivitat ecològica amb altres espais naturals, trobant un equilibri entre la conservació del medi natural i les activitats a l'aire lliure. Actuacions de sensibilització ciutadana són molt importants: cal promoure l'educació ambiental, les visites guiades i el voluntariat per implicar la població en la defensa d'aquests ecosistemes. Paral·lelament, fomentar la recerca científica i el monitoratge en continu de la biodiversitat i dels paràmetres ambientals permeten avaluar l'estat de conservació i detectar els impactes que puguin haver-hi o aparèixer.

En els cursos fluvials mostrejats, de les poques coses millorables són els boscos de ribera associats a aquests espais. Els impactes produïts per la presència humana a la zona estan principalment vinculats a la ramaderia extensiva, amb nombrosos espais de pastura extensiva. És en aquests casos on els boscos de ribera poden estar més afectats, ja que alteren uns

hàbitats que de forma natural tampoc estan molt desenvolupats en els trams de riu d'alta muntanya. Això provoca trams de riu amb marges nus de vegetació arbòria i arbustiva. Es poden potenciar aquests espais creant un tancament paral·lel al riu i així evitar el trepig de les pastures.

A continuació es presenten les propostes d'actuacions per als municipis del Lot 1 – La Cerdanya.

Taula resum

Meranges	
Riu Duran	Iniciar seguiment del ratpenat d'aigua (Projecte QuiroRius). Iniciar seguiment de petits mamífers semiaquàtics.
Rec de l'Àrtic	Tancament al bestiar domèstic.
Torrent de la Costa del Cardaire	
Bassa dels Clots	

Meranges

Tancament de l'accés a un tram del rec de l'Àrtic per part del bestiar domèstic

Durant la inspecció del rec de l'Àrtic va detectar-se un tram força ruderalitzat, molt probablement, a causa de la seva proximitat a pastures. El trepig i excrements del bestiar provoquen la degradació de la bosquina de ribera, ja poc important a tal altitud. Tot i que ja s'hi va observar un filat, no

es trobava en gaire bon estat i és possible que els animals entrin al rec sense problemes. Així doncs, es recomana el tancament del tram indicat a la imatge adjunta mitjançant un filat que, sumant les dues ribes del rec, ha de tenir un perímetre de vora 500 metres.

Per complementar aquest tancament es recomana fer un desbrossament de vegetació ruderal per potenciar la vegetació pròpia de la bosquina de ribera.

Sector del rec de l'Àrtic on es proposa un tancament parcial de l'accés del bestiar.

DIAGNOSI DE LA CONNECTIVITAT

La connectivitat ecològica és clau per mantenir ecosistemes sans, resistents i funcionals. En espais naturals fragmentats, com sovint passa en entorns urbans o agrícoles, restaurar o protegir aquesta connectivitat és una de les principals estratègies de conservació.

Quan un riu manté la seva connectivitat fluvial, permet el desplaçament de peixos, sediments i nutrients, i afavoreix la presència dels hàbitats riberencs. Això és fonamental per a la biodiversitat, ja que moltes espècies depenen d'aquestes rutes per reproduir-se i alimentar-se. Tanmateix, la construcció de preses, canals i altres infraestructures ha fragmentat molts rius, alterant-ne la dinàmica natural. Aquesta pèrdua de connectivitat no només perjudica la fauna i la flora, sinó també les activitats humanes que depenen d'un riu saludable, com l'agricultura, la pesca o el turisme.

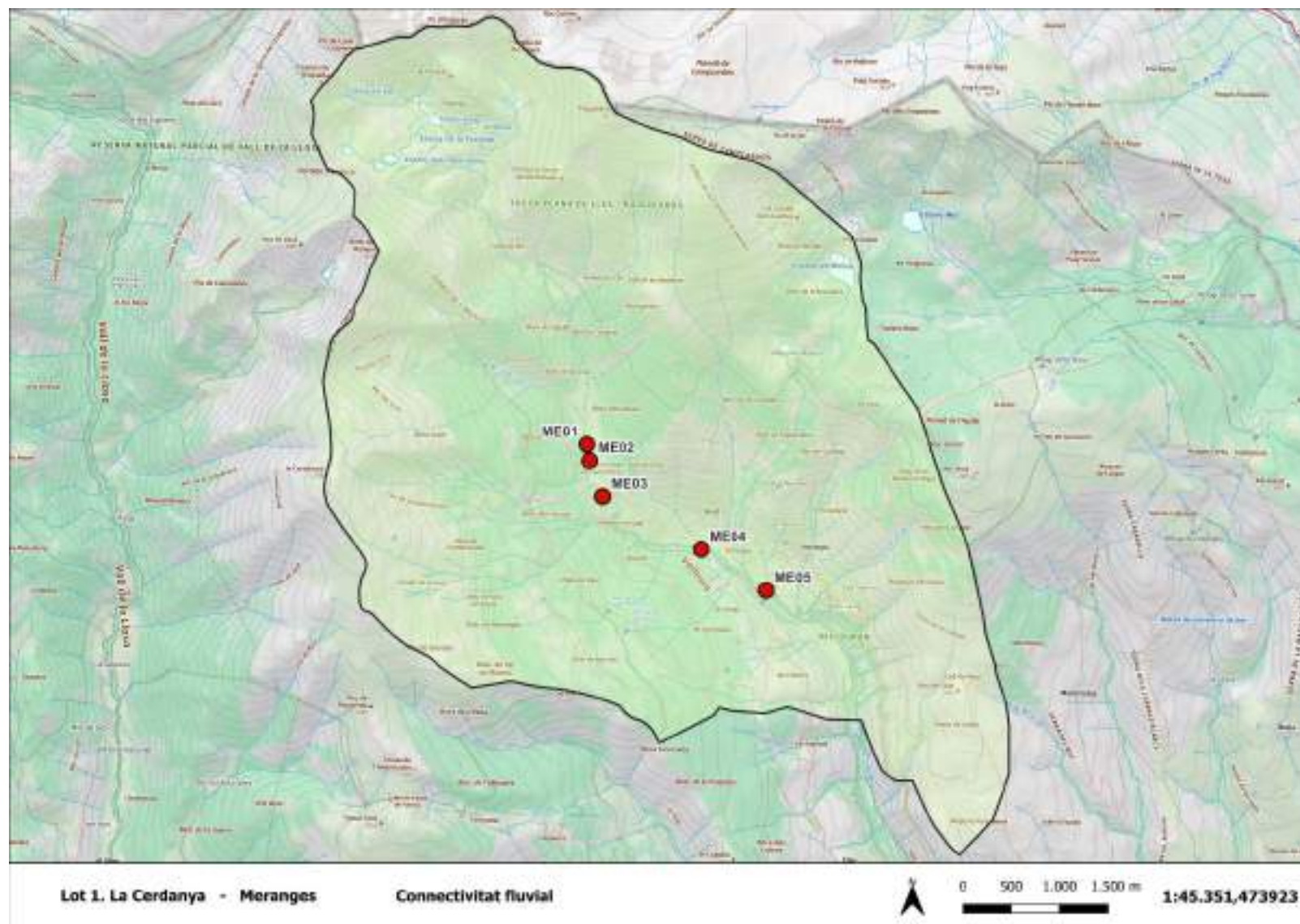
Alhora, la connectivitat d'aquestes zones humides amb la resta de l'entorn natural i entre altres zones humides és imprescindible. Les zones humides no només són hàbitats clau per a una gran varietat d'espècies aquàtiques, sinó que també serveixen com a punts de connexió per a la fauna terrestre. Això implica assegurar que les zones humides estiguin connectades amb altres hàbitats naturals a través de corredors ecològics, com boscos, prats o rieres.

Per això, conservar i, quan calgui, restaurar la connectivitat és una tasca urgent.

Dins aquest servei, s'han registrar les diferents barreres presents en el riu Duran pel seu pas pel municipi de Meranges.

A continuació es mostren les barreres registrades:

CARTOGRAFIA DE BARRERES DETECTADES

TAULA RESUM DE LES BARRERES DETECTADES

Punt	Topònim local	Latitud	Longitud	Massa d'aigua	Tipologia	Alçada	Ús principal	Estat de conservació	
ME01	-	42,4558243	1,7596761	Riu Duran	Travesses, guals o altres	Inferior o igual a 1 m	Estructural	Funcional	Ben conservat
ME02	-	42,4543246	1,7600521	Riu Duran	Travesses, guals o altres	Inferior o igual a 1 m	Estructural	Funcional	Ben conservat
ME03	-	42,4509974	1,7617532	Riu Duran	Pont	-	Estructural	Funcional	Ben conservat
ME04	-	42,4424758	1,7824613	Riu Duran	Travesses, guals o altres	entre 1 i 2	Estructural	Funcional	Ben conservat
ME05	-	42,4462023	1,7742484	Riu Duran	Pont	-	Estructural	Funcional	Ben conservat

El tram del riu Duran dins el municipi de Meranges no presenta grans alteracions sobre la connectivitat fluvial. Únicament s'han detectat 5 barreres o estructures que puguin afectar-la negativament. Les dues barreres més aigües amunt són dos passos sense cap tipus de construcció. És cert que a causa de l'aplanament del tram de pas, aigües avall s'hi formen dos petits salts inferiors al metre, suposant una petita barrera. De forma natural, aquest tram del riu ja presenta diferents salts naturals que suposen barreres d'alçades similars i inclús de lleugerament superiors.

El punt ME04 és un pas elevat enformigonat que no suposa una barrera en sí mateix ni redueix de manera problemàtica la secció del riu, i per tant la velocitat de l'aigua,. Tot i això, per la modificació de la llera, provoca un salt d'uns 2m, que suposa una barrera artificial infranquejable per la fauna aquàtica.

ME03 i ME05 són dos ponts que tenen una petita afectació a la llera i a les vores, però no suposen una barrera per la fauna aquàtica.

Imatge de la travessera de ME01, molt similar a ME02

Imatge del salt que es forma per la construcció de ME04, sent una barrera probablement infranquejable per la fauna aquàtica

PROPOSTES DE MESURES CORRECTORES

Prèviament a qualsevol tipus d'actuació, cal fer un estudi hidràulic i ecològic per valorar les espècies afectades, els riscos hidràulics i els costos i beneficis ambientals i socials, entre d'altres. Els guals o les travesses també poden ser barreres tan infranquejables per la fauna aquàtica com les rescloses, inexistents en el tram analitzat al municipi. La canalització en els guals provoca una reducció de la secció del riu, augmentant considerablement les velocitats a la que baixa l'aigua i passant a ser massa elevada perquè remuntar-la. A vegades també s'hi sumen petits salts que es formen aigües avall del gual, que agreugen la situació fent la barrera totalment infranquejable.

Depenent de les característiques d'aquest, caldrà un tipus d'actuació o una altra per mitigar l'impacte. Cal avaluar detingudament cada situació per escollir la millor opció.

- Substitució del gual per una passera elevada o pont
- Rebaix i naturalització del gual
- Instal·lació de tubs o passos submergits amb flux constant
- Eliminació si el gual està en desús

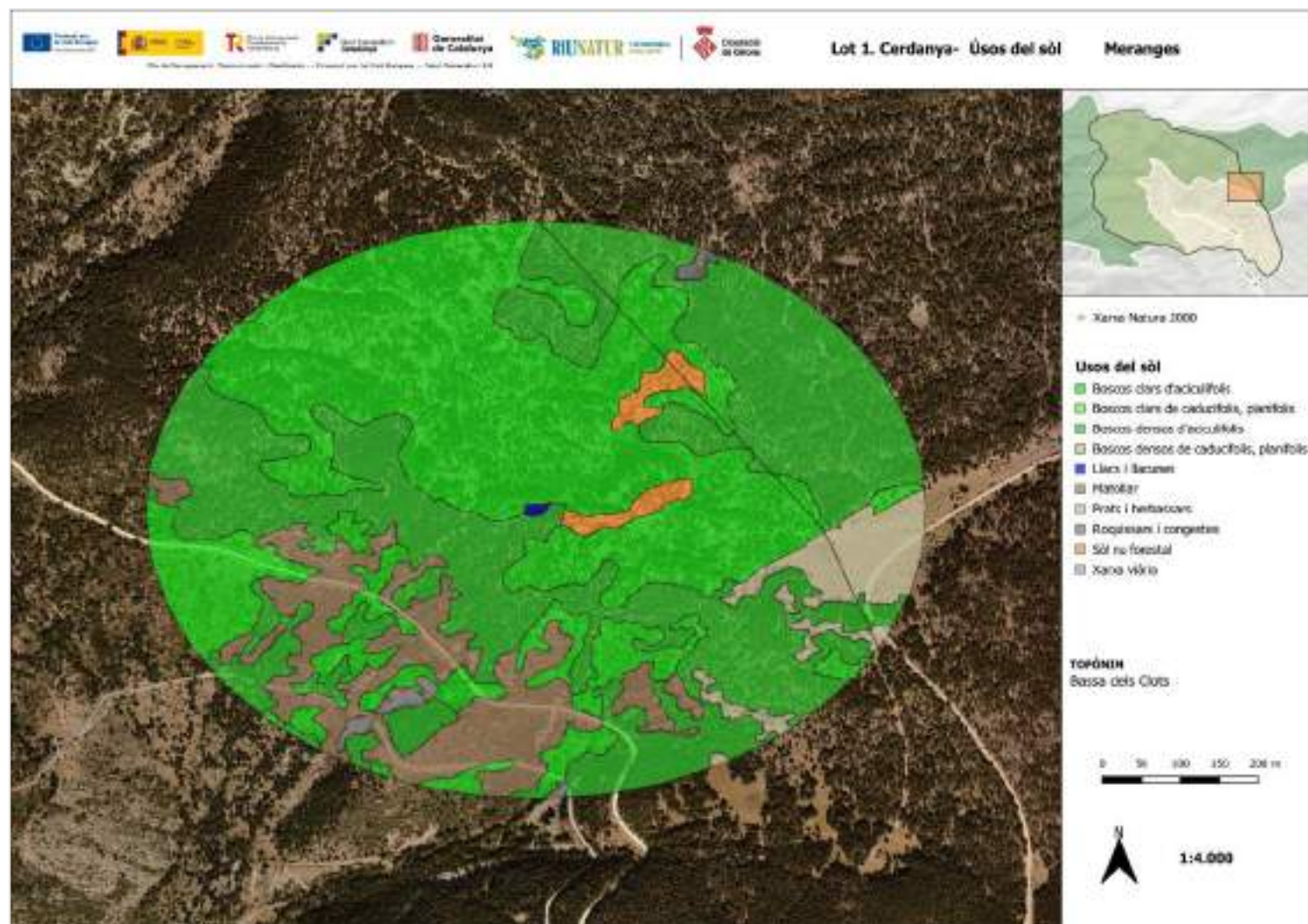
Les afectacions artificials sobre la connectivitat fluvial del municipi son poques i sumat a la morfologia natural del riu, amb molts ràpids, salts i blocs que formen petites barreres naturals, fa que la connectivitat fluvial d'aquest tram del riu Duran ja sigui baixa de forma natural. Per tant, és positiu actuar sobre el gual de ME04 perquè sigui més permeable, però cal tenir en compte que la millora del tram no serà considerable perquè ja és baixa de per si.

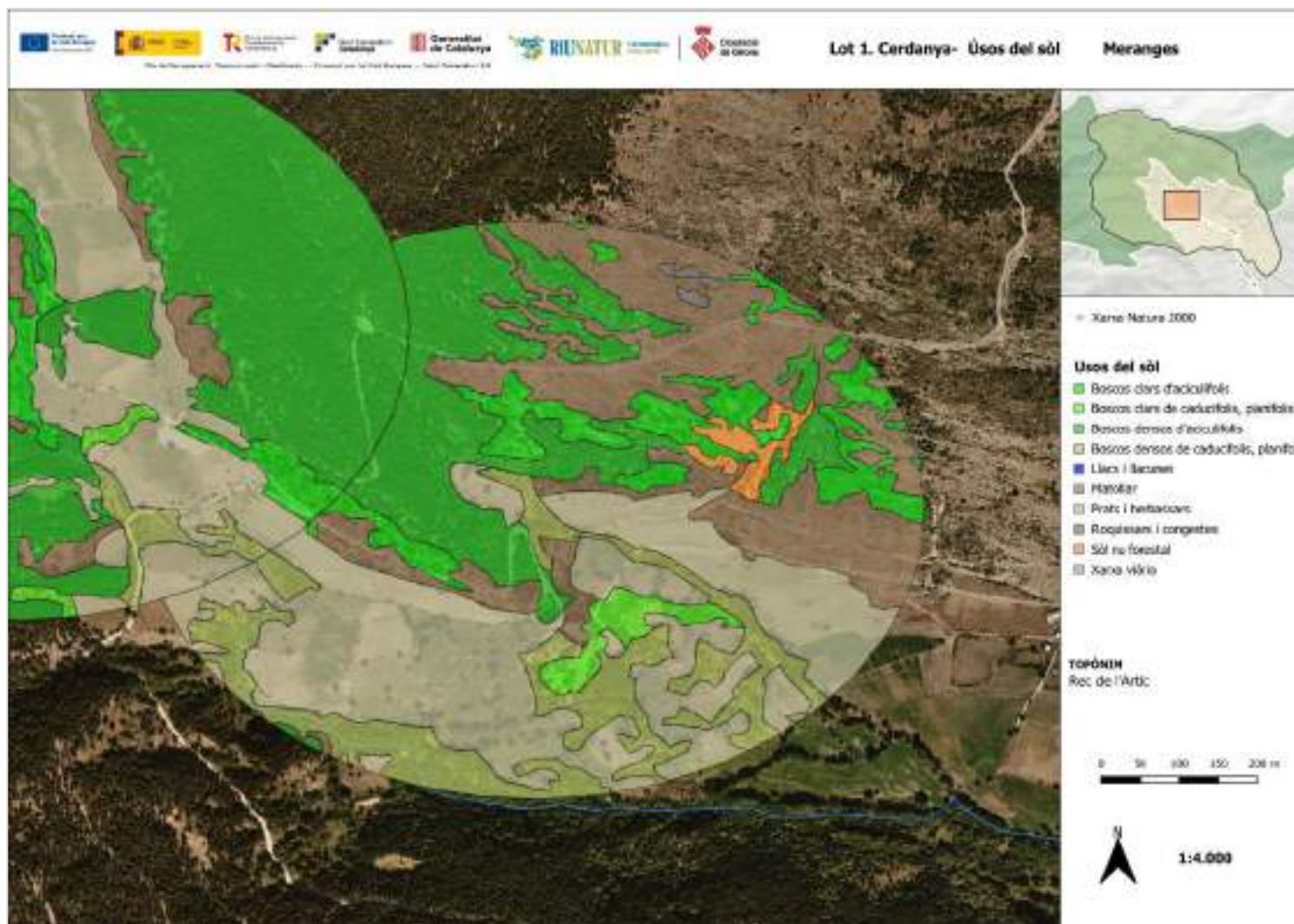

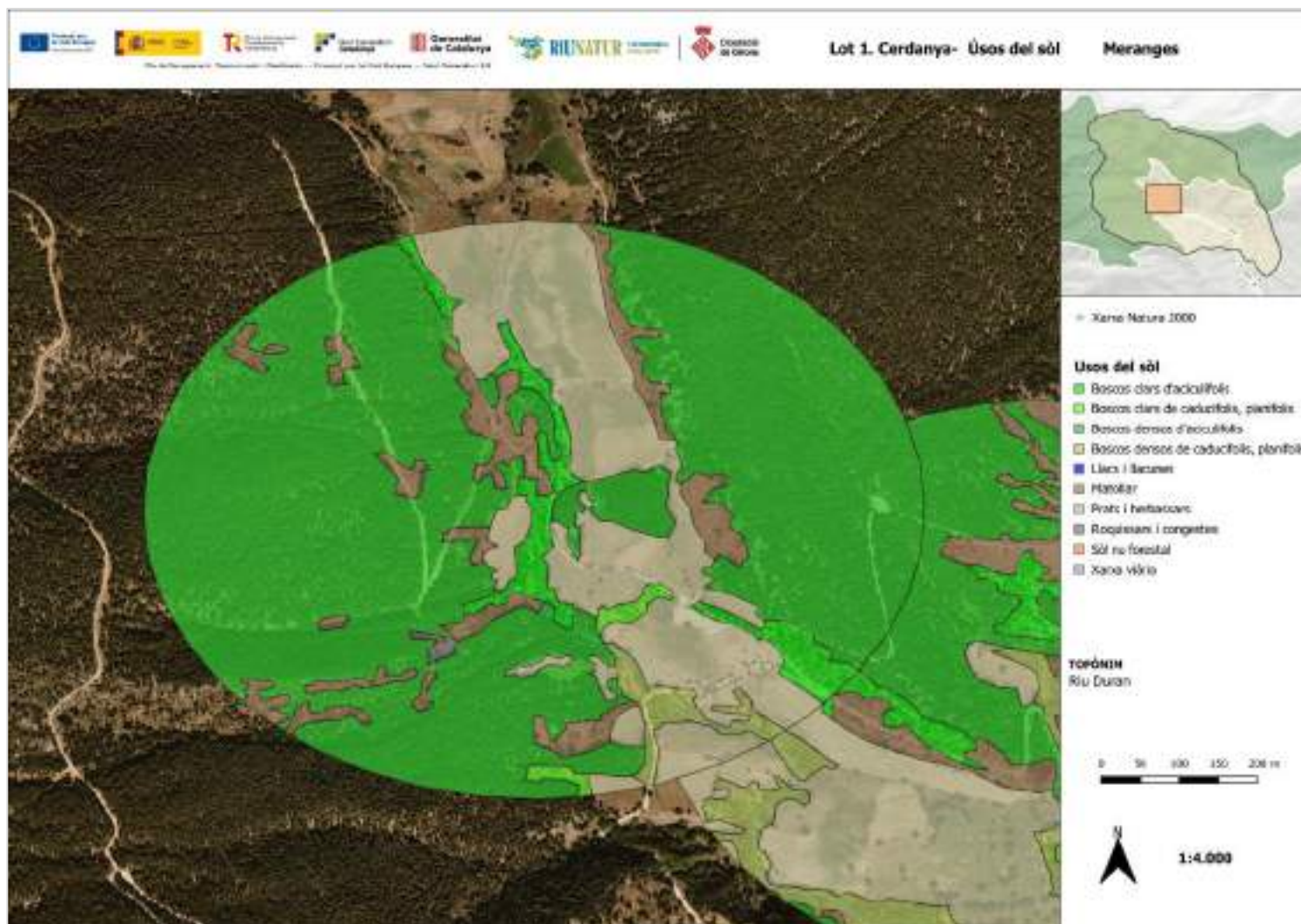
Imatge del pas ME05 sobre el curs fluvial sense que afecti la connectivitat fluvial d'aquest

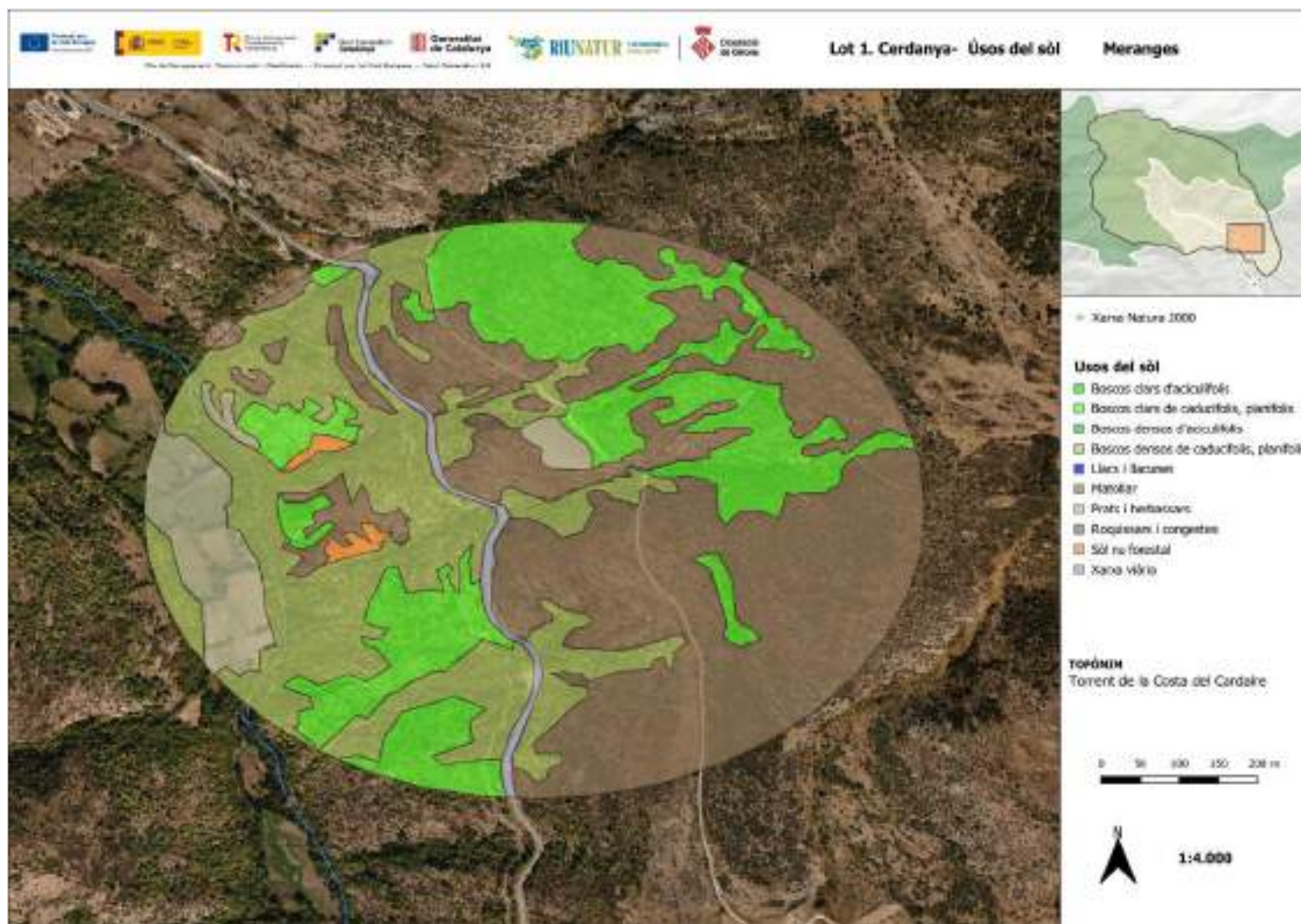
En les altres barreres tipus travessera, es podria fer un pas elevat, però no es consideraria una actuació prioritària a fer.

MAPA CARTOGRÀFIC DELS USOS DEL SÒL

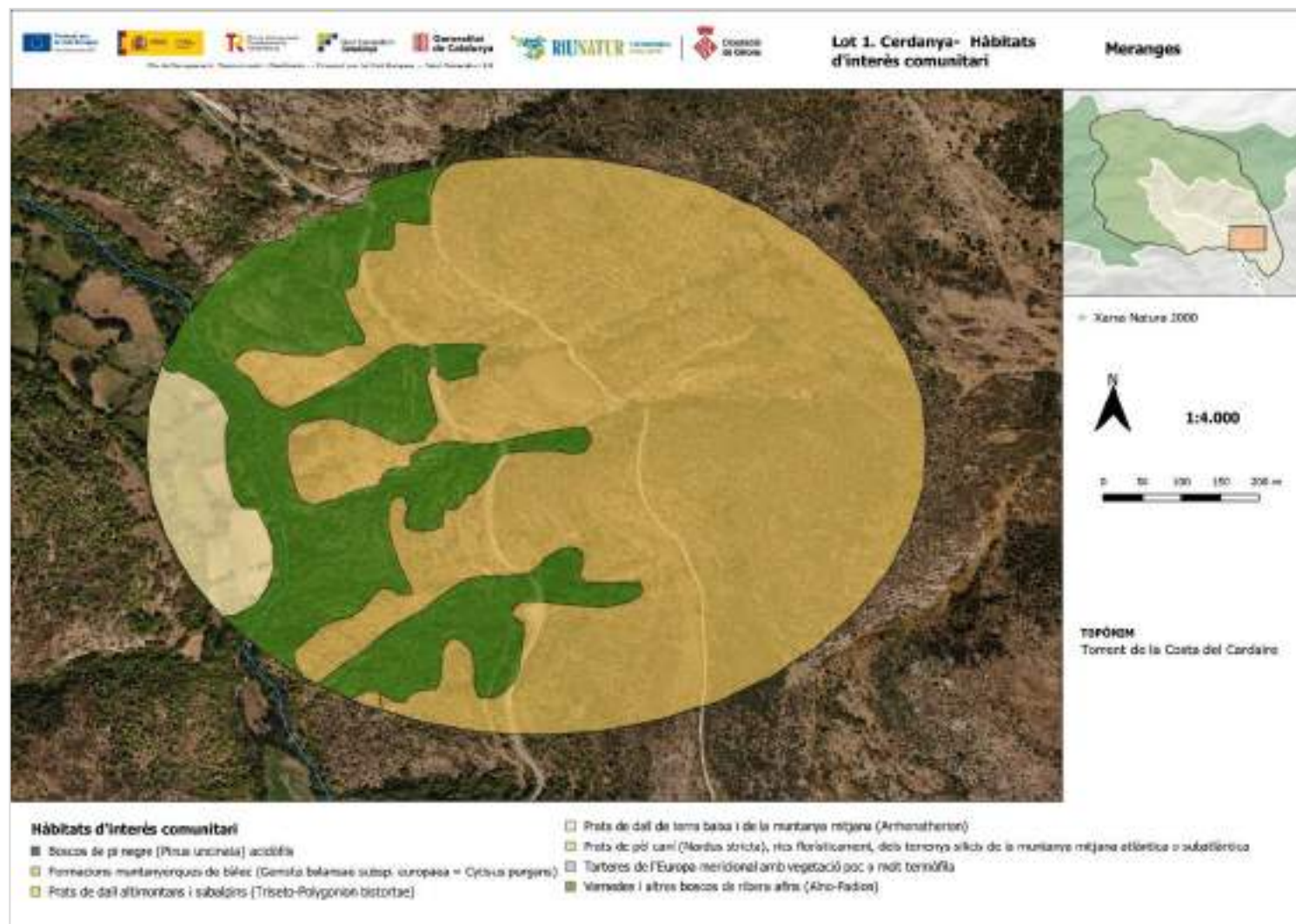

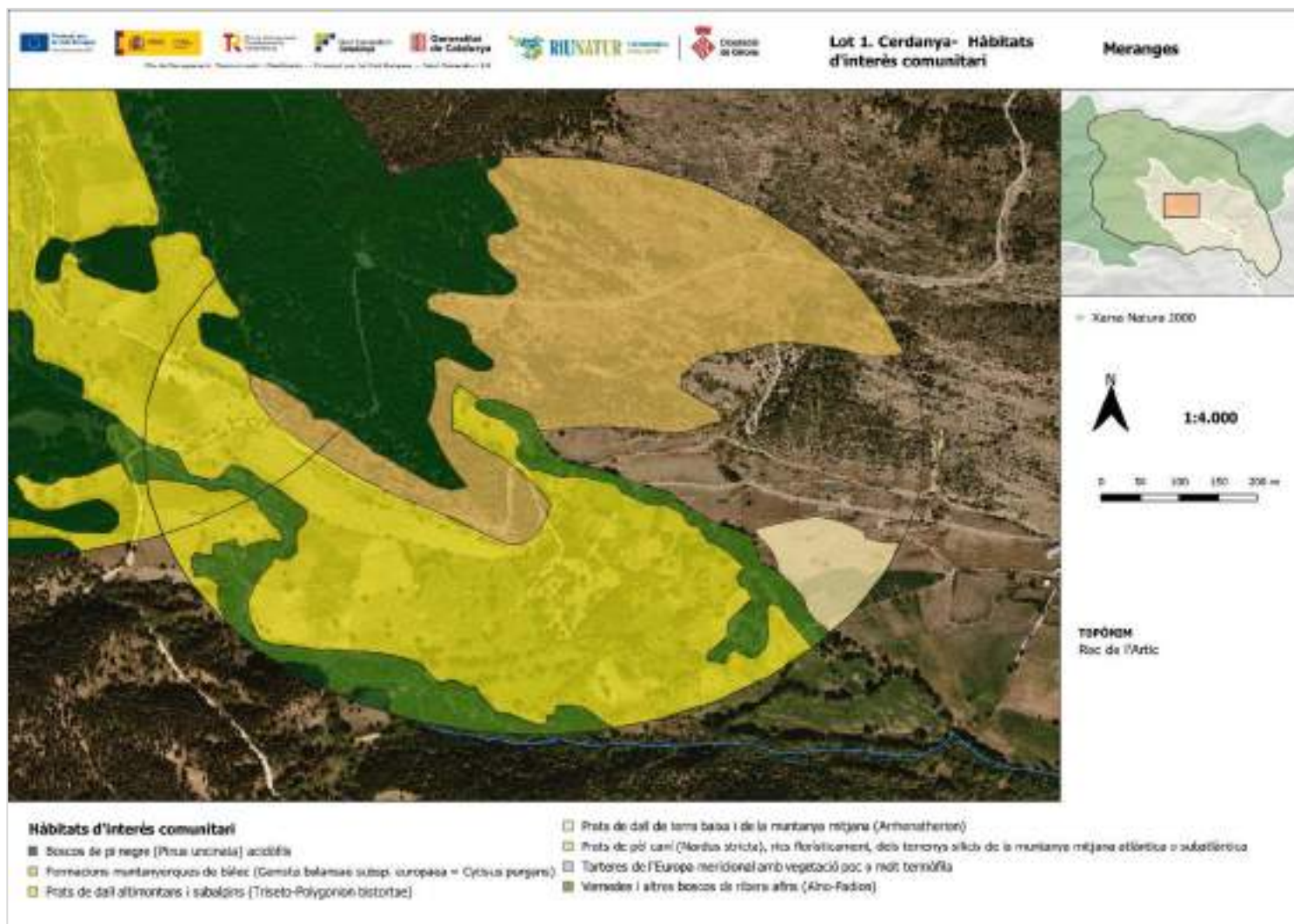
Bassa dels Clots	Àrea (m²)	%
Boscors clars d'aciculifolis	337096	43,07
Boscors densos d'aciculifolis	305404	39,02
Llacs i llacunes	568	0,07
Matollar	88036	11,25
Prats i herbassars	33686	4,30
Roquissars i congestes	6080	0,78
Sòl nu forestal	11740	1,50
Rec de l'Artic		
Boscors clars d'aciculifolis	56110	8,55
Boscors clars de caducifolis, planifolis	13303	2,03
Boscors densos d'aciculifolis	120440	18,35
Boscors densos de caducifolis, planifolis	85049	12,96
Matollar	158269	24,12
Prats i herbassars	210911	32,14
Roquissars i congestes	2158	0,33
Sòl nu forestal	9946	1,52
Riu Duran		
Boscors clars d'aciculifolis	29723	3,80
Boscors clars de caducifolis, planifolis	4990	0,64
Boscors densos d'aciculifolis	524434	67,01
Boscors densos de caducifolis, planifolis	12018	1,54
Matollar	52677	6,73
Prats i herbassars	157215	20,09
Roquissars i congestes	1540	0,20
Torrent de la Costa del Cardaire		
Boscors clars de caducifolis, planifolis	184003	23,51
Boscors densos de caducifolis, planifolis	205150	26,21
Matollar	330802	42,27
Prats i herbassars	45762	5,85
Sòl nu forestal	4742	0,61
Xarxa viària	12150	1,55

MAPA D'HÀBITATS ASSOCIATS A LA ZONA HUMIDA

Bassa dels Clots

	Àrea (m²)	%
Bosc de pi negre (<i>Pinus uncinata</i>) acidòfils	176778,78	22,52
Formacions muntanyenques de bàlec (<i>Genista balansae subsp. europaea</i> = <i>Cytisus purgans</i>)	191872,17	24,44
Prats de pèl caní (<i>Nardus stricta</i>), rics florísticament, dels terrenys silícis de la muntanya mitjana atlàntica o subatlàntica	309708,39	39,45
Tarteres de l'Europa meridional amb vegetació poc o molt termòfila	75465,48	9,61
Cap HIC	31175,18	3,97

Rec de l'Arctic

Bosc de pi negre (<i>Pinus uncinata</i>) acidòfils	129808,6	16,54
Formacions muntanyenques de bàlec (<i>Genista balansae subsp. europaea</i> = <i>Cytisus purgans</i>)	205992,58	26,24
Prats de dall altimontans i subalpins (<i>Trisetum-Polygonum bistortae</i>)	256705,89	32,70
Prats de dall de terra baixa i de la muntanya mitjana (<i>Arrhenatherion</i>)	20269,22	2,58
Vernedes i altres boscos de ribera afins (<i>Alno-Padion</i>)	65990,24	8,41
Cap HIC	106233,47	13,53

Riu Duran

Bosc de pi negre (<i>Pinus uncinata</i>) acidòfils	544544,07	69,37
Formacions muntanyenques de bàlec (<i>Genista balansae subsp. europaea</i> = <i>Cytisus purgans</i>)	6126,96	0,78
Prats de dall altimontans i subalpins (<i>Trisetum-Polygonum bistortae</i>)	215600,4	27,47
Vernedes i altres boscos de ribera afins (<i>Alno-Padion</i>)	8923,31	1,14
Cap HIC	9805,26	1,25

Torrent de la Costa del Cardaire

Formacions muntanyenques de bàlec (<i>Genista balansae subsp. europaea</i> = <i>Cytisus purgans</i>)	549093,12	69,95
Prats de dall de terra baixa i de la muntanya mitjana (<i>Arrhenatherion</i>)	41833,65	5,33
Vernedes i altres boscos de ribera afins (<i>Alno-Padion</i>)	188782,11	24,05
Cap HIC	5291,12	0,67

ASSESSORAMENT A PROPIETARIS

Pel que fa al contacte i assessorament a propietaris, durant la fase de diagnosi no s'ha arribat a establir contacte amb cap propietari dels terrenys on s'han dut a terme les caracteritzacions i els inventaris de fauna. Això ha estat així atesa la naturalesa de les tasques de caracterització i dels mostrejos, que s'han dut a terme dins del domini públic hidràulic o bé en zones adjacents d'accés públic i no han suposat cap afectació ni acció directa sobre els espais.

Dins de la segona fase, de propostes de millora dels punts estudiats, es tracta d'actuacions de restauració o millora d'hàbitat per les quals que caldrà contactar amb els propietaris dels terrenys afectats. En aquest cas, es recomana l'ús d'acords de custòdia com a la millor eina per a la gestió d'aquests espais i, en un document annex, s'aprofundeix en aquesta qüestió i es realitza un assessorament sobre la manera de procedir.

